

O MODELO CINEXÉTICO GALEGO: UNHA XESTIÓN ESGOTADA E CADUCA

Martiño Nercellas*

O anteproxecto da lei de caza de Galiza, co que se pretende mudar a vixente Lei 4/1997, foi presentada á exposición pública no mes de febreiro, despertando múltiples críticas procedentes de todos os sectores implicados. Ecoloxistas, sindicatos agrarios, propietarios de comunidades de montes, e cazadores, achegaron unha chea de alegacións a unha proposta que pode considerarse pobre en contido e carente de solucións en cuestións fundamentais. Nesta situación, o novo texto articulado afondará máis, se cabe, nos graves problemas que suscita unha mala práctica cinexética, tanto para o colectivo de cazadores como para o resto da sociedade.

IMPLICACIÓNS DA XESTIÓN CINEXÉTICA SOBRE A BIODIVERSIDADE GALEGA

Que a caza na Galiza vai camiño do esgotamento do seu recurso non pode sorprenden a ninguén. A caza menor no seu conxunto avanza cara mínimos históricos. E isto en termos de favorecer a conservación da nosa biodiversidade tradúcese tamén como unha mala nova.

Cabe insistir que a caza exerce unha forte interacción nos procesos e na estrutura ecolóxica dun ecosistema, por exemplo modificando a dinámica das poboacións de certas especies salvaxes, causando efectos moi dispares, polo que a súa práctica debe ser motivo dunha profunda revisión e dun exhaustivo control que permita eliminar ou diminuír os seus impactos adversos.

A caza menor escora cara uns resultados cada vez máis negativos, e a escaseza e empobrecemento das poboacións, en particular o coello, ou as maltreitas poboacións de lebre ou perdices salvaxes, resultan o mellor indicador desta situación. En moitas das áreas históricas de distribución destas especies, estas atópanse agora no borde da súa viabilidade, non sendo as súas poboacións suficientes nin para satisfacer a caza, nin as súas funcións na dinámica ecolóxica que a natureza lles ten reservado: a de servir como presas

de depredadores (especializados) situados por riba da cadea trófica. As repoboacións, con exemplares de moi dúbida procedencia, ademais de ter resultado un absoluto fracaso, teñen alterado e empobrecido a riqueza xenética dos ecotipos territoriais. Este é, en materia de xestión de fauna, probablemente, un dos maiores fracasos sostidos no tempo neste país.

"A caza menor escora cara uns resultados cada vez máis negativos, e a escaseza e empobrecemento das poboacións, en particular do coello, da lebre ou da perdiz salvaxe, resultan o mellor indicador desta situación"

Independentemente de que nestas condicións a práctica cinexética semella condenada, as súas malas prácticas condicionan a posibilidade de recuperación de especies no borde da extinción na Galiza; velaí as poboacións límite de aguia real (con menos de dez parellas), o bufo real (entre dez a quince parellas), ou outras rapaces como a curuxa campestre, a tartaraña cincenta, ou a gatafornela. A escaseza destas presas tamén limita as posibilidades de conservación e expansión de especies como a marta ou o gato bravo. Ademais, especies como a lebre (*Lepus granatensis*), a perdiz charrela (*Perdix perdix*), a cerceta común (*Annas crecca*), a beca-

cina (*Gallinago gallinago*), ou a avefría (*Vanellus vanellus*) presentan unha poboación de cría en estado crítico no noso territorio, froito dunha descontrolada práctica cinexética nas últimas décadas, sendo destacábel no caso da lebre a caza furtiva nocturna.

Poderíase falar doutras moitas especies, como o caso das arceas (*Scolapax rusticola*) e a grave repercusión sobre as súas poboacións sedentarias (as que non migran ao norte do continente, e quedan na Cordilleira Cantábrica) que ben podería solucionarse de non prolongarse os días de caza ao mes de febreiro. A asociación lobo-corzo merece atención, dada a importancia do segundo como potencial presa do primeiro a efectos de diminuír os danos ao gando. A variabilidade xenética do lobo estase a reducir cada vez máis, xerándose un futuro moi incerto para a especie, froito en grande medida dunha caza furtiva moi arraigada e non cuantificada, capaz de eliminar uns 200 lobos cada ano sen deixar ningún tipo de rastro e intervención que o remedie, mediante o exercicio de batidas doutras especies, agardas nocturnas, caza no período hábil, ou o frecuente uso de veneno. A Administración actúa de maneira máis pasiva que activa na aplicación do Plan do Lobo e cunha actitude negativa e pouco transparente á hora de proporcionar información. No caso do corzo (*Capreolus capreolus*) a caza está a impedir o asentamento das poboacións na provincia de A Coruña e nos montes de Pontevedra; deberíase agardar máis tempo para permitir o seu

Lazo ilegal.

Lobo capturado por un cepto ilegal.

aproveitamento, unha vez que a poboación prolifera até números viábeis. Isto resultaría fundamental para o lobo, e tamén para o gando doméstico, convertido agora en substituto das presas salvaxes.

Resulta inconcebíbel a falta de aplicación da estratexia na loita contra o uso de velenos, estando Galiza á cola de todo o Estado na súa posta en marcha e aparecendo habitualmente cebos envelenados por todo o territorio. O mesmo ocorre na falta de erradicación de lazos. Tampouco pode ser que cada ano os centros de recuperación de fauna se enchan de animais cando comeza a caza. Esta é a realidade máis dura da caza que se repite todos os anos sen que existan denuncias e implicación dos TECORES, dos cazadores, ou resolucións e sancións da Administración que poñan fin a estas prácticas que ensucian o conxunto da caza.

Tamén é oportuno mencionar que a xestión cinexética neste país non ten solucionado, nin parece que teña interese en solucionar, a súa práctica dentro dos espazos naturais protexidos, á vista do que se pretende cunha nova normativa cinexética. De feito, a pesar de incrementarse notabelmente a superficie de protección desde o ano

1997, a nova proposta pasa moi por riba disto, baixo unha fórmula xenérica e totalmente aberta á ambigüidade, establecendo unhas condicións nas que se fai moi complexo conciliar a caza coa coherencia de protección.

"A caza furtiva, moi arraigada e non cuantificada, é capaz de eliminar uns 200 lobos cada ano sen deixar ningún tipo de rastro e intervención que o remedie"

A CAZA E A SÚA ADECUACIÓN AO MEDIO RURAL E AOS USOS DO MONTE

A súa vez, o monte posúe un carácter estratéxico para o país, nun territorio marcado por unha indiscutíbel vocación agrogandeira e forestal que xira ao redor dun concepto máis amplo, o medio rural galego. Ante o despoboamento e regresión económica que está a sufrir o rural hai que facer sinerxías coa multitude de usos e aproveitamentos que depara o monte, capaz de impulsar a revalorización do seu potencial económico. A idea fundamental de multifuncionalidade do monte debe inspirar o principio básico de calquera

deseño de planificación que afecte a algún dos seus recursos, tamén á caza. Así, a ordenación da caza na Galiza debe entenderse neste contexto de adecuación co resto de usos. Será existosa na medida en que o seu desenvolvemento sexa capaz de propiciar un recurso aproveitábel para o rural, a través desa sinerxía que proporciona cando se compatibiliza con esa multitude de aproveitamentos.

UNHA NORMATIVA CONCEPTUALMENTE ERRADA

O novo documento non atina á hora de formular as bases do aproveitamento da caza no país. Todo o contrario. Vai nunha dirección errada, cun enfoque que pode consumir definitivamente a situación insostíbel na que se atopa. O modelo actual é inviábel, pero unha regulación que non atenda aos problemas estruturais da caza e non considere as consecuencias futuras só vai conseguir acelerar a súa decadencia. Insístese nos vicios do pasado, a xestión a cegas (a maioría dos plans de ordenación foron redactados sen atender ás necesidades reais para os que tiñan que ser feitos). Pero chama a atención que o anteproxecto de lei desbota, sorprendentemente, dous aspectos que resultan fundamentais para entender e, polo tanto, abordar a situación de crise da caza actual, incluída a redución no número de licenzas.

Por unha banda, redáctase á marxe do que sucede actualmente no rural, o despoboamento por abandono progresivo cada vez maior dos usos do monte en todas as súas dimensións. Por outra, non se atende ás causas que orixinan o colapso das poboacións cinexéticas

BIOCONSTRUCCIÓN

OBRABIO S.L.

As Laxes
27891 Sargadelos

obrablo@gmail.com

657 620 767

982 557 916

www.obrablo.com

(agás a do xabaril, especie que fai destas condicións de abandono do monte unha virtude para a súa estratexia reprodutora). Por iso, a regulación cinexética ten, máis ca nunca, que formularse adecuándose á realidade do conxunto da sociedade rural, abordándose a súa ordenación dun xeito global e en combinación coa ordenación do resto dos recursos naturais do monte. Non pode continuar a ser deseñada normativamente como algo exclusivamente sectorial, alleo ao resto de normas polas que se ordenan os usos do monte. Por exemplo, non pode pretender atribuírse dereitos no uso de propiedades que non lle corresponden, nin beneficiarse en exclusiva duns recursos universais que pertencen a toda a cidadanía, nin impoñerlle a propietarios de terreos (que nada teñen que ver coa caza) unhas cargas non asumíbeis en beneficio do lecer doutros.

O novo texto, no lugar de innovar e reforzar aspectos fundamentais de planificación recollidos na vixente lei de caza, o que fai é desprenderse sistematicamente de instrumentos básicos de xestión, coa falsa idea de reducir unha suposta alta burocratización pola que se impoñen innecesarios estudos, plans, vixilancia, e prohibicións, que son vistos como obstáculos ou molestias e como un custe pouco útil e innecesario para o colectivo cazador. Non é posíbel actualmente cazar sen un modelo de xestión que non estea asentado en criterios técnicos de ordenación do recurso. O

modelo de caza que impera na Galiza esgotouse hai varias décadas, pero preténdese estirar todo o posíbel sen contar que o monte agora é outra cousa e a resposta de adaptación das poboacións cinexéticas a esa realidade é ben distinta.

Non proporciona ningunha solución para recuperar a base do que ten que

ser a caza, o mantemento sostíbel das poboacións naturais das especies cinexéticas e o seu papel ecolóxico. Supón unha seria ameaza para poboacións nunha situación de risco. Fomenta a insostibilidade do recurso. Non aporta a máis mínima medida para atallar o problema do xabaril e os seus danos aos cultivos. Despreza outros usos e os dereitos patrimoniais de propietarios e comunidades. Presúmese especulativa, por beneficiar moi arbitrariamente a caza comercial fronte a outros usos do monte. E ignora o resto de usos de lecer e goce que xa milleiros de cidadáns fan do monte, en particular naqueles lugares incluídos na rede de espazos naturais da Galiza.

"O anteproxecto da lei de caza redáctase á marxe do despoboamento do rural e o abandono dos usos do monte e non atende ás causas que orixinan o colapso das poboacións cinexéticas. Unha lei de caza tería que ter como principal obxecto regular o exercicio da caza como un recurso natural renovábel"

UNHA NOVA LEI QUE MUDE RADICALMENTE OS PIARES DA CAZA NO PAÍS

Unha lei de caza preocupada polo futuro desa actividade tería que ter como principal obxecto regular o exercicio da caza como un recurso natural renovábel, coa finalidade de protexer conservar e fomentar un estado de normalidade ecolóxica das súas especies cinexéticas e poboacións, promovendo a restauración dos seus hábitats e establecendo unha ordenación do seu aproveitamento baixo criterios de sostibilidade e compatibilidade con outros usos do medio natural. Debería ter o obxectivo de integrar a caza na xestión multifuncional e sostíbel do monte e do rural galego. En definitiva, a caza debe contar cunha normativa pensando no monte e no conxunto da cidadanía, que se adecúe aos moitos enfoques existentes que se fan e deben facer do rural.

* Martiño Nercellas Méndez é biólogo.